

RECIPROCAL TEACHING - ROLWISSELEND ONDERWIJZEN

1) Reciprocal teaching - Rolwisselend onderwijzen - houdt in:

Rolwisselend onderwijzen of elkaar onderwijzen is gericht op samenwerkend leren en strategisch leren. Het is een vorm van dialogisch en verdiepend leren: over de inhoud en betekenis van een kunstwerk. Leerlingen leren vier *kunst analyse strategieën* leren uitvoeren: samenvatten, vragen oproepen, relaties tussen *observeren, analyseren, interpreteren en evalueren* verduidelijken, en voorspellen. De docent heeft eerst de verantwoordelijkheid voor de instructie door expliciet het strategische (= hoe pak je het aan? welke fouten kun je maken? hoe los je complexe aspecten van het kunst analyseren op?) kunst analyseren hardop denkend voor te doen en de leiding te voeren. Deze verantwoordelijkheid nemen de leerlingen geleidelijk aan steeds meer over.

Doelen van reciprocal teaching:

Vanuit een studieuze houding diepteanalyse toepassen op kunst. Daarbij zowel bewust worden van a) de inhoud als b) de toegepaste strategie om tot inzicht te komen.

- Impliciete en expliciete doelen van het kunst analyseren leren begrijpen.
- Relevante achtergrondinformatie activeren.
- Gefocuste aandacht op de kern.
- Kritische evaluatie van de inhoud – interne consistentie, aansluiting met voorkennis; gezond verstand.
- Monitoren van de activiteiten om te zien of je de inhoud echt begrijpt, door regelmatig terug te blikken en jezelf vragen te stellen
- Gevolgtrekkingen maken en testen: zoals interpretaties, voorspellingen en conclusies

Hoe pak je dit aan als docent?

- **Samenvatten:** door samen te vatten richten in hun aandacht op de hoofdzaak en checken ze of ze het begrijpen.
- **Vragen oproepen:** focus op de kernaspecten en checken of/wat leerlingen al begrijpen/ nog niet begrijpen.
- **Verhelderen:** kritische evaluatie toepassen terwijl zij analyseren.
- **Voorspellen :** gevolgtrekkingen maken en testen (interpretaties etc).
- **Expliciete instructie** gericht op **waarom, wanneer en in welke contexten** kunstanalyse toegepast kan worden.
- **Differentiatie** door *expert scaffolding*, inspelend op de te verwerven vaardigheid:
 - De leerling krijgt eerst een aantal voorbeelden gedemonstreerd door een expert, en daarna neemt de leerling het geleidelijk over. De expert demonstreert de vaardigheid gericht op zowel het inzicht als het monitoren daarvan (hardop denken)
 - De leerlingen ziet een aantal van deze complexe voorbeelden en gaat het daarna overnemen. De docent is daarbij de criticus en ondervragen en geeft feedback (evt. gericht op correcties/misconcepties)
 - Uiteindelijk neemt de leerling het zelfstandig over.
Palincsar (1982) en door Palincsar en Brown (1984).

RECIPROCAL TEACHING - ROLWISSELEND ONDERWIJZEN

	1. SAMENVATTEN	WAT - HOE - WAAROM?	<div style="text-align: center;"> <p>MUZIEK</p> <p><i>VORMGEVING</i></p> </div> <div style="text-align: center;"> <p>Toonhoogte</p> </div> <div style="text-align: center;"> <p>Toonduur</p> </div> <div style="text-align: center;"> <p>Tempo</p> </div> <div style="text-align: center;"> <p>Dynamiek</p> </div> <div style="text-align: center;"> <p>Klankkleur</p> </div> <div style="text-align: center;"> <p>Vorm en vormelementen, Compositie</p> </div> <div style="text-align: center;"> <p>Muziekvoorstelling <i>Zie ook theaterspel-/vormgeving</i></p> </div>
	2. VRAGEN STELLEN	WAT - HOE - WAAROM?	
	3. VERHELDEREN	WAT - HOE - WAAROM?	
	4a. VISUALISEREN en/of	WAT - HOE - WAAROM?	
	4b. VOORSPELLEN	WAT - HOE - WAAROM?	

RECIPROCAL TEACHING EN JAZZ MUZIEK

Muziek verdeelt en heerst in de schoolbanken. Bijna alle leerlingen hebben duidelijke voorkeuren als het aankomt op muziek. Maar luisteren ze naar algemene stijlkenmerken, of gericht op instrumentarium, ritme, melodie etc. Het plezier in muziek luisteren en het hebben van een uitgesproken mening zijn elementen waar leerlingen ervaring in hebben. Als je ze leert op een bepaalde manier naar muziek te laten luisteren, zullen ze ook plezier krijgen in het uiteen zetten van genres waar ze minder in thuis zijn. Dit vergt hogere orde docentvaardigheden waarbij feedback en het aanleren van een leerstrategie de hoofdlijnen zijn.

Door de stappen van reciprocal teaching te nemen als uitgangspunt, samenvatten, vragen genereren, verklaren en voorspellen, proberen we leerlingen op een speelse wijze met jazz muziek in aanraking te laten komen. Het ontdekken van de verschillende lagen, de functies van structuur, het instrumentarium, ritme en melodie worden vanuit hun eigen nieuwsgierigheid benaderd. Dit is de richtlijn voor het bedenken van werkvormen gericht op (jazz) muziek bij CKV of kunst algemeen.

Reciprocal teaching bestaat uit vier stappen. In welke volgorde ze worden gezet en waar op gelet kan worden hangt af van de input van de docent. Alleen gericht op ritme, alleen gericht op melodie, een samenhang van verschillende muzikale onderdelen etc. Wat zou een werkvorm kunnen zijn of zouden werkvormen kunnen zijn, waarmee je leerlingen kennis leert maken met de jazz en zijn context van in tijd van het moderne.

STAP 1 Bedenk een werkvorm met de vier stappen van reciprocal teaching en (één of meerdere) muzikale/moderne examentermen, waarbij je in ware jazz-gedachte de vrijheid hebt om te improviseren en interpreteren.

STAP 2 Voor de werkvorm kun je gebruik maken van twee uitvoeringen van dezelfde jazzstandard, 'Take the A-train'. De ene uitvoering is van Duke Ellington (1939) en de andere van Max Roach & Clifford Brown (1955).

STAP 3 Beschrijf de werkvorm(en) compact en concreet (gebruik daarvoor p. 1 van dit document), zodat we die later aan elkaar kunnen uitwisselen via een korte pitch-presentatie.

ELEMENTEN RECIPROCAL TEACHING

- Bewust worden van a) de inhoud als b) de toegepaste strategie (= *meta-niveau*)
- *Expliciete* instructie gericht op waarom, wanneer en in welke contexten kunstanalyse toegepast kan worden (leerstrategieën).

1. SAMENVATTEN: aandacht richten op hoofdzaak; IIn checken of ze het begrijpen

2. VRAGEN OPROEPEN: focus op de kernaspecten; checken wat IIn niet begrijpen – gericht op verhelderen

3. VERHELDEREN: kritische evaluatie toepassen terwijl IIn analyseren – gericht op interpretatie vragen

4a VISUALISEREN en/of **4b VOORSPELLEN:** conclusies trekken en checken m.b.v. voorbeelden uit de kunst

Palincsar, A. S., & Brown, A. L. (1984). Reciprocal teaching of comprehension-fostering and comprehension-monitoring activities. *Cognition and instruction*, 1(2), 117-175.

Brown, A. L., & Palincsar, A. S. (1982). Inducing strategic learning from texts by means of informed, self-control training. *Center for the Study of Reading Technical Report; no. 262*.

1. SAMENVATTEN = OPSOMMEN - CONCLUDEREN - BEOORDELEN - BEPALEN - TERUGBLIKKEN - BESLISSEN - ORGANISEREN

SAMENVATTENDE VRAGEN/VERKLARINGEN:

- Vertel me wat je zojuist hebt gehoord/gezien/gelezen?
- Wat is de essentie/kern van dit muziekfragment?
- Welke muzikale aanwijzingen in het fragment ondersteunen jouw idee over de essentie/kern?
- Welke elementen vatten de kern van het muziekfragment goed samen?

2. VRAGEN STELLEN = OPZOEKEN - JEZELF AFVRAGEN - ONDERVRAGEN - UITTESTEN - ONDERZOEKEN - BETWISTEN - BETWIJFELEN - VERKENNEN - INFORMEREN

ONDERZOEKSVRAGEN/VERKLARINGEN:

- Welke vragen heb je over de vorm/betekenis?
- Wat denk je dat de muzikant uit zou willen drukken?
- Wat dacht je toen je over dit muziekstuk hoorde dat...?
- Wat weet je nog meer over het onderwerp jazz (jazz-standard/jazz-improvisatie)?

3. VERHELDEREN = UITLEGGEN - HERBELUISTEREN - OPLOSSEN - BEWAKEN - VERFIJNEN - VEREENVOUDIGEN - DEFINIEREN - AANSCHERPEN - ONTHOUDEN

VERHELDERENDE VRAGEN/VERKLARINGEN:

- Om dit muzikale aspect [...] te begrijpen heb ik hulp nodig.
- De muzikale middelen die ik niet begrijp m.b.t. dit muziekstuk zijn....
- Welke aanwijzingen in de muzikale of cultuurhistorische context van de jazz zouden je verder kunnen helpen?
- Geef nog een voorbeeld waardoor je de betekenis van deze muziekcompositie/uitvoering zou kunnen begrijpen

4a. VISUALISEREN = VOORSTELLEN - INBEELDEN - INLEVEN - VERBEELDEN - ZIEN

VISUALIZERENDE VRAGEN/VERKLARINGEN:

- Wanneer ik dit hoor, dan stel ik mij voor dat..
- Wanneer ik dit hoor, doet me dat denken aan...
- Zoals ik het nu voor me zie...
- Als ik deze muziek hoor, dan maak ik een beeldverhaal/film over....

4b. VOORSPELLEN = RADEN -
 INSCHATTEN - AANNEMEN - AFLEIDEN -
 SPECULEREN - VERWACHTEN - GELOVEN -
 VERMOEDEN - PROJECTEREN

VOORSPELLEDE VRAGEN/VERKLARINGEN:

- Wat denk je dat er zal gaan gebeuren in het vervolg van dit muziekfragment?
- Uit welke muzikale aspecten/aanwijzingen kun je afleiden wat er zal gaan gebeuren in dit muziekfragment?
- Wat vermoed je dat de componist/uitvoerende muzikant nu zal gaan doen/laten horen?
- Welke aanwijzingen in dit muziekfragment herinneren je aan wat je al eerder gehoord hebt?

UNIVERSITEIT VAN AMSTERDAM Kunst theorie

WAT LEER JE VAN KUNST? (Leerdoelen)

- VOELEN, ERVAREN, INLEVINGSVERMOGEN
- OBSERVEREN, VISUALISEREN
- KUNST BEGRIJPEN
- CREATIEF DENKEN-DOEN
- REFLECTEREN, NADENKEN
- SAMENWERKEN

VORMGEVING NAAR: TEACHING RESOURCES <https://rachelbillmeyer.com> [Ned. vert. Expertisecentrum Kunsttheorie, M.T. van de Kamp, 2018]

METACOGNITIEVE VAARDIGHEDEN		
Dimensies: COGNITIEVE-AFFECTIEVE-REGULATIEVE vaardigheden* (Vermunt, 1992)		
COGNITIEF:	AFFECTIEF:	REGULATIEF:
8: RELATEREN	8: (ZELF) MOTIVEREN	8: MONITOREN
7: (KRITISCH) EVALUEREN	7: REGULEREN (EMOTIES)	7: REFLECTEREN
6: ANALYSEREN	6: ATTRIBUEREN	6: EVALUEREN
5: STRUCTUREREN	5: WAARDEREN	5: DIAGNOSTICEREN
4: TOEPASSEN	4: ZELF-EVALUEREN	4: CHECKEN
3: CONCRETISEREN	3: VERWACHTEN	3: CONTROLEREN
2: SELECTEREN	2: FOCUSSEN	2: PLANNEN
1: MEMORISEREN	1: PROBEREN	1: ORIENTEREN

*Deze ordening van de soorten en vaardigheden was niet gebaseerd op wetenschappelijke onderbouwing als een taxonomie.